

VVD-commentaar op de Troonrede

In de Troonrede wordt op een evenwichtige en behoudzame wijze een beeld gegeven van de inspanning, die het kabinet zich de laatste jaren op financieel, sociaal en economisch terrein heeft getroost en de daaruit voortvloeiende resultaten.

De VVD deelt de waardering, die in de Troonrede wordt uitgesproken aan het adres van werknemers- en werkgeversorganisaties. Deze passage onderstreept nog eens, dat ook zonder overheidsingrijpen werknemers en werkgevers verantwoord hebben weten te handelen.

Het stemt tot grote voldoening, dat het kabinet in de Troonrede nog eens extra aandacht vraagt voor het probleem van de buitensporig hoge marginale belastingniveaus.

Terecht wordt in de Troonrede nog eens een extra accent gelegd op de behoefte van individualisering, emancipatie en een grotere eigen verantwoordelijkheid voor de burger. Het behoeft geen nader betoog dat de VVD dat extra-accents volledig onderschrijft.

Het getuigt, gezien de daarover in de samenleving levende opvattingen, van wijsheid dat het kabinet op korte termijn haar standpunt zal bepalen ten aanzien van het rapport van de Staatscommissie euthanasie. Zo kan voorkomen worden dat de rechterlijke macht wordt geconfronteerd met het onvermogen van de wetgever om tot een wettelijke regeling te komen.

Het is goed dat in de Troonrede het 1-juni-besluit nog eens uitdrukkelijk wordt geplaatst in een internationaal kader en dat mogelijke onduidelijkheid door een strikte verwijzing naar de datum van 1 november wordt weggenomen.

Eerste commentaar van de VVD-Tweede Kamerfractie op de Miljoenennota en de Macro Economische Verkenningen 1986 „Kabinetsbeleid moedig en succesvol”

1. Het overheersende beeld dat naar voren komt uit de Miljoenennota en de Macro Economische Verkenningen '86 is dat het financieel, sociaal en economisch beleid van het huidige CDA-VVD kabinet op vrijwel alle onderdelen tot succes en resultaten heeft geleid. Dat het kabinet er in belangrijke mate in is geslaagd zijn voornaamste opdracht, te weten het beheersbaar maken van de overheidsfinanciën, uit te voeren, blijkt zonneklaar uit de cijfers en de ontwikkelingen die vandaag zijn gepubliceerd. In tegenstelling tot wat sommigen beweerden heeft het saneringsbeleid van het kabinet niet geleid tot een neerwaartse spiraal in onze economie en is gebleken dat sanering en economisch herstel hand in hand kunnen

gaan. Ook de kritiek van tegenstanders op het huidige beleid, dat het kabinet teveel het accent legt op de export met daaraan gekoppeld het risico van een „duale ontwikkeling van de economie”, is door feiten achterhaald. De economische groei zet immers door en verbreedt zich naar bijna alle sectoren van de economie. Inmiddels dragen binnen- en buitenlandse afzet in vrijwel gelijke mate aan onze groei bij.

2. Het succesvolle beleid van het kabinet wordt nog eens extra onderstreept doordat op de meeste onderdelen de doelstelling van het regeerakkoord minstens is gehaald.
3. Het begrotingsbeeld laat zich het best vertalen met de constatering dat alles wat moet dalen daalt en dat alles wat moet stijgen stijgt.

Wat daalt?

- De collectieve lasten liggen in 1986 met 2% van het nationaal inkomen onder het niveau dat voor dat jaar in het regeerakkoord was voorzien en dalen voor het derde achtereenvolgende jaar;
- Het financieringstekort ligt, als wordt uitgegaan van MEV en Miljoenennota gezamenlijk, vrijwel op het in het regeerakkoord afgesproken niveau (namelijk van 7,5% N.I.) en daalt voor het derde achtereenvolgende jaar;
- De inflatie daalt tot het ongekend lage niveau van 1 à 1,5%;
- De rentestand vertoont een dalende beweging;
- De arbeidsinkomensquote daalt voor het vierde achtereenvolgende jaar;
- De druk van de collectieve uitgaven neemt voor het derde achtereenvolgende jaar af (van 1983-1986 met ruim 4% N.I.).

Wat stijgt?

- De economie groeit wederom sterker dan in het regeerakkoord was aangenomen (in 1986 met 2% N.I.);
 - De werkgelegenheid neemt in 1986 met 25.000 arbeidsjaren toe, waardoor 70.000 mensen meer aan het werk kunnen;
 - De winsten en rendementen in het bedrijfsleven vertonen voor het derde achtereenvolgende jaar een stijging;
 - De particuliere consumptie stijgt voor het tweede achtereenvolgende jaar;
 - De koopkracht stijgt voor vrijwel alle groepen van de bevolking vooral ten gevolge van de lage inflatie en de lagere premies.
4. De positie van het bedrijfsleven is in '86 aanzienlijk florisanter dan voorheen. Herstel van winsten en rendementen gaat onverminderd voort. In belangrijke mate is dat

een gevolg van de reële loonkostenmatiging, die in het bedrijfsleven heeft plaatsgevonden. De matiging, die vergeleken met het buitenland opvallend groot is, is vooral te danken aan verstandig en verantwoord handelen van werknemers- en werkgeversorganisaties. Daarmee is aangetoond dat ook zonder overheidsingrijpen de sociale partners hun verantwoordelijkheid weten te nemen.

5. Het herstel van de marktsector leidt voor het tweede achtereenvolgende jaar tot een toename van de werkgelegenheid met 20 à 25.000 arbeidsjaren. (In 1985 en 1986 tezamen met 45.000 arbeidsjaren). Kijkend naar het aantal personen zullen er in 1985 en 1986 135.000 mensen meer aan de slag zijn dan twee jaar daarvoor. De herverdeling van arbeid in het kader van het „derde spoor” heeft in deze kabinetsperiode in aanzienlijke mate bijgedragen aan de inschakeling van mensen in het arbeidsproces. In de periode 1983 tot en met 1986 zullen naar onze inschatting, dankzij het „derde spoorbeleid” zo'n 250.000 mensen meer aan de slag zijn gekomen dan zonder dit beleid. Opvallend is de aanzienlijke bijdrage, die vormen van deeltijdarbeid daarbij leveren. De VVD mist in het werkgelegenheidsbeleid van het kabinet een extra inspanning in de richting van de langdurig werklozen. Voor een liberale partij, die individuele ontplooiing hoog in het vaandel heeft geschreven, is het moeilijk te aanvaarden dat een grote groep langdurig werklozen definitief aan de kant blijft staan. Het kabinet presenteert onvoldoende plannen voor omher- en bijscholing.
6. Met grote voldoening stelt de VVD vast dat het kabinet is ingegaan op de VVD-wens om de lasten van de burger in 1986 te verlagen en daarbij speciale aandacht te geven aan de verbetering van de koopkracht van de midden-groepen. De keuze van het kabinet om eenzijdig de lastenverlichting voor de burger te zoeken in een premieverlaging en niet in een samenstel van premie- en belastingverlaging brengt echter risico's met zich mee. Mocht verhoging van de sociale premies in 1987 door de huidige voorstellen noodzakelijk zijn – iets dat overigens niet met zekerheid valt te voorspellen – dan zal in de ogen van de VVD voor 1987 een compenserende belastingverlaging voorrang moeten krijgen. Een en ander ligt in lijn met het ontwerpverkiezingsprogramma van de VVD. De VVD vraagt zich af of het kabinet zich voldoende rekenschap heeft gegeven van het feit dat door deze premie-operatie sommige groepen, met name de AOW-ers met een klein pensioen en zelfstandigen zonder personeel, mogelijk in hun koopkracht zullen worden aangetast.
7. In deze kabinetsperiode heeft een aanzienlijke matiging van de inkomens van ambtenaren en trendvolgers plaatsgevonden. Door deze matiging is de weg vrijgemaakt om na '86 te streven naar een inkomensontwikkeling voor deze groepen die spoort met die in de private sector.
8. De VVD betreurt het dat het niet mogelijk is gebleken om de in het regeerakkoord vastgelegde lastenverlichting voor het bedrijfsleven in 1986 volledig te realiseren. Ten opzichte van de ruim 3 miljard lastenverlichting die in '84 en '85 werd gerealiseerd, steekt de 400 miljoen voor 1986 mager af. Daar staat wel tegenover dat zowel de verkleining van het bruto-netto-traject, als de verbetering van de koopkracht voor grote groepen burgers en de invloed van de daling van het financieringstekort op het rentepeil, alle drie factoren zijn die stuk voor stuk een versterking van de positie van het bedrijfsleven betekenen.

Het valt niet goed in te zien waarom de 50 miljoen die in 1986 vrijkomt uit de afschaffing van negatieve aanslag in de WIR, niet al in 1986 ten goede kan komen aan het bedrijfsleven, in het bijzonder aan het midden- en kleinbedrijf en de landbouw.

Het kabinet heeft tot nu toe verzuimd in 1986 een poging te doen om de problemen van de kleine eigenaar/ondernemers te verminderen door een verruiming van de vrijstelling in de vermogensbelasting. Voor dit al jarenlang bestaande knelpunt zal de VVD bij de Algemene Beschouwingen nadere aandacht vragen.

9. De VVD stelt met grote voldoening vast dat het kabinet, ondanks de onvermijdelijke ombuigingen, voor een aantal beleidsonderdelen extra financiële middelen heeft vrijmaakt. Zo wordt voor de politie en het criminaliteitsbestrijdingsplan in 1986 45, respectievelijk 116 miljoen gulden extra uitgetrokken. Voor een tweede serie terugploegactiviteiten is 325 miljoen beschikbaar en voor PTT-investeringen in de sfeer van de technologische ontwikkelingen 120 miljoen. Tenslotte juicht de VVD toe dat het kabinet er in 1986 in zal slagen om anderhalf procent van het herschatte netto nationaal inkomen uit te trekken voor ontwikkelingssamenwerking en dat in samenhang daarmee tegelijkertijd het probleem van het „stuwmeer” wordt opgelost.
10. De VVD betreurt het dat het kabinet er niet in is geslaagd om de voorstellen voor de stelselherziening sociale zekerheid op een zodanig tijdstip aan de adviesorganen te versturen, dat behandeling in de Tweede Kamer nog dit kalenderjaar mogelijk zou zijn geweest. Niettemin steunt zij het kabinet in de opvatting dat het nieuwe stelsel op 1 mei 1986 zou moeten kunnen ingaan. Over de uiteindelijke vormgeving van de voorstellen zal de fractie te zijner tijd een definitief oordeel geven.
11. De VVD maakt zich ongerust over het tempo van wijziging van het ziektekostenstelsel. De fractie acht het nog steeds van groot belang dat deze wijziging zo spoedig mogelijk zijn beslag krijgt.
12. Zowel in de Miljoenennota als in de MEV en in de Notitie over het inkomensbeleid wordt veel aandacht gegeven aan de marginale druk van de belastingtarieven. De VVD deelt de zorg van het kabinet ter zake. De onderhavige passages onderstrepen nog eens de noodzaak om in een volgende kabinetsperiode op dit terrein tot ingrijpende wijzigingen te komen.
13. De voorgestelde ombuigingen in 1986 ten bedrage van 8 miljard gulden vormen het bewijs van een moedig kabinetsbeleid in een verkiezingsjaar. Daarbij dient beseft te worden dat, ondanks ombuigingen in deze kabinetsperiode, de collectieve sector in Nederland nog steeds tot de grootste van West-Europa behoort. De Miljoenennota 1986 maakt duidelijk dat ook een volgend kabinet niet zal kunnen ontkomen aan verdere ombuigingen in de collectieve sector. Opmerkelijk daarbij is dat de ombuigingscijfers, zoals die voor een volgende kabinetsperiode in de Miljoenennota wordt gegeven, in lijn liggen met de berekeningen in het ontwerp VVD-verkiezingsprogramma. Deze cijfers maken ook duidelijk dat een nieuw kabinet, dankzij het grondige herstelwerk dat in deze periode is verricht, het huidige beleid op behoedzame en ontspannen wijze kan voortzetten.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)